

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	34406
Nom	Estructura i canvi social a Espanya
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2022 - 2023

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1310 - Grau de Sociologia	Facultat de Ciències Socials	3	Primer quadrimestre
1924 - Programa Doble Titulació CCPPAA-Sociologia	Facultat de Dret	4	Primer quadrimestre
1925 - Programa Doble Titulació Sociologia-CCPPAA	Facultat de Ciències Socials	4	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1310 - Grau de Sociologia	3 - Estructura social i canvi social	Obligatòria
1924 - Programa Doble Titulació CCPPAA-Sociologia	6 - Assignatures obligatòries de quart curs	Obligatòria
1925 - Programa Doble Titulació Sociologia-CCPPAA	6 - Assignatures obligatòries de quart curs	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
TORRES PEREZ, FRANCISCO JOSE	330 - Sociologia i Antropologia Social

RESUM

Estructura i canvi social a Espanya és una assignatura obligatòria de 6 crèdits impartida en el primer quadrimestre del tercer curs del grau de sociologia, que forma part del mòdul de Teoria Sociològica, Estructura i Canvi Social.

L'assignatura se centra en els processos d'estructuració i de canvi més rellevants de l'Espanya contemporània, entre 1970 i l'actualitat, la seua comparació amb altres societats de modernitat avançada i el contrast amb els conceptes, teories i tendències que s'han vist en les assignatures d'Estructura i canvi i Estructura i canvi dels societats contemporànies, segon curs, i/o s'estan abordant en Teoria Sociològica Contemporània, ja en aquest tercer curs. Igualment, es considera que s'ha impartit Estructura Política a Espanya i la Comunitat Valenciana en segon curs de grau.

L'assignatura s'estructura en sis temes. El primer presenta un quadre de conjunt de les grans tendències de canvi de l'Espanya contemporània. En els altres temes es presenta i s'aprofundeix en dimensions socials bàsiques: la població espanyola actual; l'estructura econòmica i el mercat de treball, el model productiu i la crisi de 2008; les classes socials; el benestar social, la desigualtat i la pobresa; i un últim tema dedicat al procés de secularització i a les pràctiques culturals.

En els diversos temes es destaquen els processos socials emergents i alguns dels nous actors de la vida social (dones, noves classes mitjanes, immigrants...). D'altra banda, es combina l'anàlisi de la realitat espanyola amb la comparació sistemàtica amb altres societats europees, per a captar el que hi ha de comú, les grans tendències globals i el que és propi i específic del cas espanyol. Així mateix, es treballarà amb bases de dades, particularment Eurostat, per a obtenir i elaborar dades sobre els diferents aspectes abordats així com la seua anàlisi.

Aquests continguts i orientació fan que l'assignatura tinga un alt grau d'aplicabilitat en relació amb les eixides professionals donada la seua focalització sobre les dinàmiques de transformació i canvi de la societat espanyola actual.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

Per a seguir amb èxit el procés d'aprenentatge que proposa aquesta assignatura és convenient que les i els estudiants coneguen els conceptes de les assignatures Estructura i canvi social, més centrada en estructura i classes socials, i Estructura i canvi social en les societats contemporànies, més centrada en el canvi, i impartides en segon curs de Grau. Igualment, és oportú que coneguen els continguts sobre l'estructura i el canvi social abordats en Teoria Sociològica i, més específicament sobre l'àmbit

COMPETÈNCIES

1310 - Grau de Sociologia

- Que els estudiants hagen demostrat posseir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé descansa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi.

- Que els estudiants sàprien aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseïsquen les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seua àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguen la capacitat d'arreglar i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Que els estudiants puguen transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants hagen desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Elaborar informes i diagnòstics sobre problemàtiques socials.
- Treballar en equip amb una perspectiva multidisciplinar.
- Comunicar amb claredat de forma oral i escrita teories, problemàtiques i propostes de caràcter sociològic emprant les noves tecnologies de la informació i comunicació.
- Aplicar els principis del codi deontològic professional de la Sociologia i desenrotllar el compromís enfront dels problemes socials.
- Respectar i promocionar els drets fonamentals, la igualtat entre hòmens i dones, la igualtat d'oportunitats i la no discriminació, els valors democràtics i la sostenibilitat.
- Gestionar fonts documentals i estadístiques referides a la realitat social
- Aprendre de forma autònoma i desenrotllar la iniciativa en l'àmbit sociològic.
- Analitzar la societat contemporània, la seua estructura i la seua dinàmica a partir dels conceptes i teories sociològiques.
- Analitzar les relacions entre població, recursos i medi ambient i les condicions socials de la sostenibilitat.
- Desenvolupar i integrar la perspectiva de gènere en l'estudi de la realitat social.
- Realitzar estudis comparatius de l'estructura social espanyola i valenciana.
- Analitzar les dades empíriques sobre l'estructura, el canvi i els problemes socials.
- Descriure i explicar les desigualtats socials a partir de les teories i els indicadors socials i detectar els processos emergents.
- Conèixer i utilitzar les fonts de dades secundàries útils per a la Sociologia.
- Relacionar i integrar informació sobre els fenòmens socials provinent de fonts primàries i/o secundàries.
- Analitzar els fenòmens socials adoptant una perspectiva multidisciplinària (sociològica, psicosocial, econòmica, política, històrica i antropològica) .
- Comprendre l'organització politicoeconòmica i l'evolució històrica de les societats contemporànies en l'àmbit global i local, i la seua relació amb les dinàmiques i els processos socials.

- Conèixer els instruments necessaris per a elaborar, executar i avaluar programes de polítiques públiques i projectes d'intervenció social.
- Conèixer les institucions de la societat del benestar que contribuïxen a salvaguardar els drets socials.
- Identificar i mesurar factors de vulnerabilitat social.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

Al final del procés de treball i aprenentatge de l'assignatura Estructura i canvi social en Espanya, l'estudiant haurà de ser capaç de:

- Identificar i definir les característiques de l'estructura social i les tendències de canvi més rellevants de la societat espanyola contemporània.
- Identificar, analitzar i comparar les grans tendències de canvi, comuns a les societats avançades europees, i la seva concreció específica en el cas espanyol.
- Analitzar, contrastar, comparar i definir fenòmens de canvi d'una realitat concreta, com l'espanyola actual, utilitzant dades empíriques i coneixement sociològic (marcs teòrics, metodologia, etc.).
- Establir, argumentar i integrar interdependències significatives entre el nivell teòric i empíric aplicat a la realitat concreta de la societat espanyola.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. El canvi social d'Espanya. 1970-2020

Els canvis socials a les societats avançades entre 1970 i 2020. El cas espanyol: el tardofranquisme i la transició democràtica. Una ràpida i desigual incorporació als països centrals. Característiques més generals de l'Espanya del segle XXI: entre les tendències més globals i les concrecions específiques

2. Estructura demogràfica, família i immigració

La segona transició demogràfica i el cas espanyol. La població espanyola i el creixement natural. Els canvis familiars a Espanya i les dones. Els i les immigrants, un nou sector de la població espanyola

3. Estructura econòmica i el mercat de treball

De la industrialització tardana a la societat neoliberal, globalitzada i de serveis. El model de desenvolupament espanyol des dels anys 90. El mercat de treball: dualització, temporalitat i flexibilitat. Dones, immigrants i mercat de treball. Una reducció del biaix de gènere i la consolidació d'una estructura etno-fragmentada. La crisi econòmica de 2008, polítiques aplicades i conseqüències. La situació actual i la covid-19

4. Les classes socials en Espanya.

Processos de canvi de l'estructura de classes espanyola, factors més rellevants. Les noves classes mitjanes i les classes treballadores. Implicacions sociopolítiques de la transformació de l'estructura de classes

5. Benestar, desigualtat i pobresa

Les característiques del règim de benestar espanyol en el marc europeu. Un Estat de Benestar tardà i limitat. Evolució de la desigualtat i la pobresa. Els impactes de la crisi de la crisi de 2008 i les polítiques aplicades.

6. Secularització. Les pràctiques culturals

El procés de secularització a Espanya i les seues tensions. D'una dictadura nacional-catòlica a un estat aconfessional i una societat secularitzada. Les pràctiques culturals a Espanya i la seua evolució en les últimes dècades. Els canvis a l'Espanya digital

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes teoricopràctiques	60,00	100
Assistència a esdeveniments i activitats externes	10,00	0
Elaboració de treballs individuals	20,00	0
Estudi i treball autònom	20,00	0
Lectures de material complementari	10,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	10,00	0
Preparació de classes de teoria	10,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	10,00	0
TOTAL	150,00	

METODOLOGIA DOCENT

Les estratègies didàctiques que s'empraran en aquesta assignatura són les següents:

- Sessions d'explicació, per part del professorat, dels conceptes, dimensions, interdependències analítiques i dades empíriques que els/as estudiants han d'aprendre a utilitzar.
- Lectura de diferents textos i materials per a la seua comprensió i discussió en classe. Inclourà textos de la bibliografia bàsica, així com textos i documents breus que desenvolupen algun aspecte del temari.

- c) Realització de treballs individuals i/o grupals, escrits i/o per a la seua exposició oral, sobre temàtiques de l'assignatura, amb materials de lectura i uns altres, i comentari i seguiment en classe
- d) Realització de dinàmiques presencials en la classe sobre una temàtica, cerca i elaboració de dades estadístiques, ús i elaboració de taules creuades, gràfics i interrelacions entre variables.
- e) Eventualment, es podran dedicar sessions, o part d'elles, a visionar i discutir documentals fílmics, conferències, etc., vinculats amb la temàtica de l'assignatura
- f) Explicació, seguiment i assessorament, per part del professorat, dels treballs individuals i/o grupals així com dels exercicis pràctics d'anàlisi de dades i la seua interpretació. Així mateix, es realitzaren sessions de tutories personalitzades o grupals amb la finalitat d'orientar a els/as estudiants per a realitzar amb èxit les diferents activitats de l'avaluació contínua.

AVALUACIÓ

L'avaluació serà continuada i el seu resultat procedirà tant de l'examen final com dels exercicis i activitats pràctiques que s'han de realitzar, i que seran proposats per cada professor o professora al començament del curs acadèmic.

L'examen suposarà el 50% de la qualificació final. Amb aquesta prova es pretén valorar el nivell de sistematització dels coneixements, tenint en compte la capacitat d'anàlisi i interpretació al voltant de les diferents dimensions i continguts treballats en l'assignatura. L'aprovació de l'examen és obligatòria per a superar l'assignatura.

El 50% de la nota correspondrà a les activitats pràctiques, d'acord amb el següent desglossament:

- a) El 15% de la nota correspondrà als exercicis pràctics de cerca, elaboració de taules creuades, dades estadístiques, així com la seua anàlisi, que es realitzaran presencialment a l'aula o a través de l'aula virtual.
- b) El 30% de la nota correspondrà a un o diversos treballs, individuals o en grup, en què s'aprofundiren els continguts de l'assignatura, i que serà especificat al començament del curs per cada professor o professora.
- c) El 5% de la nota correspondrà a la participació activa dels i les estudiants en les dinàmiques, debats, i sessions presencials a l'aula, i, eventualment, activitats complementàries (tallers, seminaris, conferències...).

Els i les estudiants que no obtinguen l'aprobat de l'assignatura en la primera convocatòria, mantenen la nota obtinguda en pràctiques.

Modalitat no presencial.

Els alumnes i alumnes que, com es contempla en l'actual Estatut dels estudiants, sol·licite ser avaluat mitjançant un únic examen, haurà d'acreditar que coneix el conjunt de coneixements, enfocaments i habilitats, desenvolupats pel grup. Qui opte per aquesta modalitat haurà de comunicar-ho al professor en l'inici del curs.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- González, Juan Jesús y Requena, Miguel (eds.) (2005), Tres décadas de cambio social en España. Madrid: Alianza Editorial.
- Martínez García, J. S. (2013), Estructura social y desigualdad en España. Madrid: Catarata.
- Torres Alberó, Cristóbal (coord.) (2015), España 2015. Situación social. Madrid: CIS
- FOESSA (2022). Evolución de la cohesión social y consecuencias de la COVID-19 en España. Fundación FOESSA Cáritas Española.

Complementàries

- Ariño, Antonio (2010), Prácticas culturales en España. Madrid: Ariel.
- Benedito, Jorge (coord.) (2017), Informe juventud en España 2016. Madrid: INJUVE.
- Díaz, Capitolina y Simó, Carles (coords) (2016). Brecha salarial y brecha de cuidados. Valencia: Tirant lo Blanch.
- Fernández-Maíllo, Guillermo (coord) (2019), VIII Informe sobre exclusión y desarrollo social en España. Madrid: Fundación FOESSA.
- García Delgado, JL y González Seara (coord.)(2000), Las estructuras de bienestar en Europa. Madrid: Fundación ONCE.
- Grasso, Maria, Klicperová-Baker, Martina, Koos, Sebastian, Kosyakova, Yuliya, Petrillo, Antonello and Vlase, Ionela (2021). The impact of the coronavirus crisis on European societies. What have we learnt and where do we go from here? Introduction to the COVID volume. European Societies, 23 (1), S2-S32. <https://doi.org/10.1080/14616696.2020.1869283>
- Iglesias, Juan, Rua, Antonio, Ares, Alberto (2020). Un arraigo sobre el alambre. La integración social de la población de origen inmigrante en España. Madrid: Fundación FOESSA.
- INE (2019). Hombres y mujeres en España. Madrid: INE.
- Jaraiz, German (coord.) (2018), Bienestar social y políticas públicas. Retos para el futuro. Madrid: Los libros de la Catarata.
- Muñoz de Bustillos, Rafael (2019), Mitos y realidades del Estado de Bienestar. Madrid: Alianza Editorial.
- Montagut, Teresa (2000), El debate mujer sistema de bienestar, en Muñoz Machado, S, García Delgado, JL y González Seara (coord.), Las estructuras de bienestar en Europa. Madrid: Fundación ONCE
- Navarro, Vicenç (2015), Ataque a la democracia y al bienestar. Crítica al pensamiento económico dominante. Barcelona: Anagrama.
- Perelló, Fàtima (coord.) (2008) Genero y sociedad. Arxius de Ciències Socials 19.
[http://www.uv.es/~sociolog/arxius/arxius_19\(1\).html](http://www.uv.es/~sociolog/arxius/arxius_19(1).html)

- Pérez-Agote, Alfonso (2016), Transformaciones contemporáneas de la relación entre política, cultura y religión en Europa Occidental. Un apunte para el caso español, Política y Sociedad, 53, pp. 29-54
- Piketty, Thomas (2021). Breve historia de la igualdad. Barcelona: Deusto.
- Rodríguez Cabrero, Gregorio (2004), El Estado del bienestar en España: debates, desarrollo y retos. Madrid: Editorial Fundamentos.
- Salido, Olga y Massó, Matilde (eds) (2021). Sociología en tiempos de pandemia. Impactos y desafíos sociales de la crisis del COVID-19. Madrid: Marcial Pons-FES.
- Sanmartín, Anna y Fontcuberta, Paloma (coords) (2019), Protagonistas y espectadores. Una mirada longitudinal sobre la juventud española. Madrid: Fundación Reina Sofía sobre Adolescencia y Juventud Observatorio de la Juventud Fundación SM.
- Sassen, Saskia (2007), Una sociología de la globalización. Buenos Aires: Katz editores.
- Tezanos, José Felix (2005), La sociedad dividida. Estructuras de clases y desigualdades en las sociedades tecnológicas. Madrid: Biblioteca Nueva.
- Torres, Francisco (2011), La inserción de los inmigrantes. Luces y sombras de un proceso. Madrid: Talasa.
- Torres, Francisco y Gadea, Elena (coords) (2015): Crisis, inmigración y sociedad. Madrid: Talasa